

TANTÁRGY	SZINT	TÍPUS
Magyar nyelv és irodalom	Középszint	Szövegalkotás

FELADAT	Érvelő szöveg alkotása
FÓKUSZ	A hallgatás

Érvelő szöveg

„Meg kell tanulni hallgatni, s talán ez a legnehezebb. Az ember mindig többet beszél egy szóval. Nem lehet eléggé hallgatni. Azért is, mert minden beszéd reménytelen. Már az írott és rögzített szó is milyen reménytelen! Nézz körül a világban: mit használt a sok leírt szó, tanács, meggyőző kísérlet? Semmit sem használt. Mit is remélhetsz attól, ha valakinek elmondasz valamit?”

Forrás: Márai Sándor *Füveskönyv*. Helikon Kiadó, 2012.

Feladat

Egyetértesz Máraival? Szerinted is reménytelen a beszéd, haszontalan a sok „leírott szó”? Valóban képtelenek hatni? Vagy segíteni másokon? Meggyőzni az embereket? Vagy javítani a helyzetükön? Van-e a szónak ereje? Vagy valóban „semmit sem használ”? Érvelj a szavak ereje mellett vagy ellen! Hozz irodalmi példákat véleményed alátámasztására! Legalább 3–4 példával dolgozz!

A FELDOLGOZÁS LÉPÉSEI

- 1) Olvasd el az érvelő szöveg írására vonatkozó **módszertani útmutatót!**
- 2) **Értelmezd** a feladatot az alábbi táblázat segítségével!

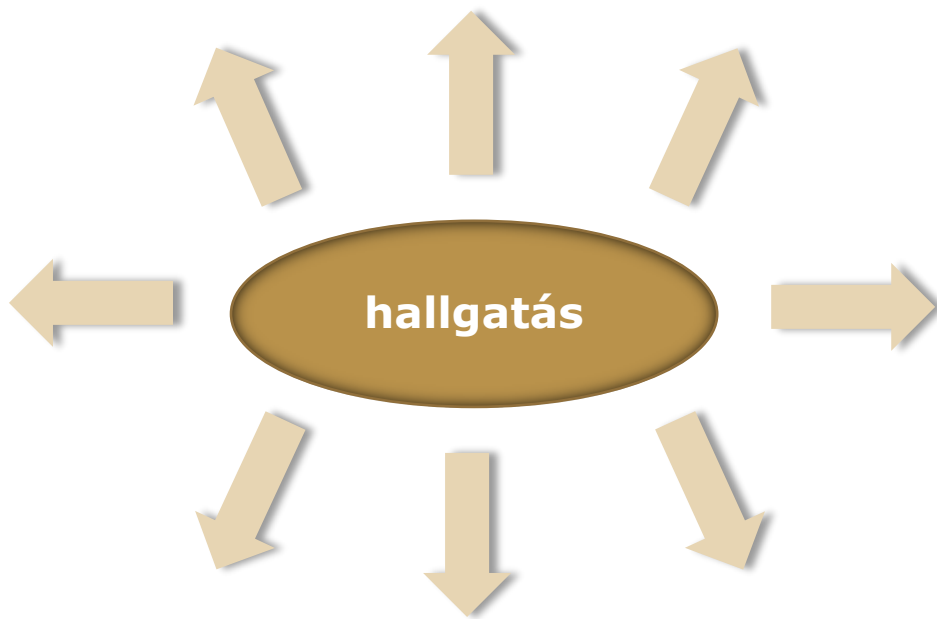
MIT KÉR A FELADAT?

MI A TÉMA?	
MI A FÓKUSZ?	
MELY KÉRDÉSEKRE KERESSÜK A VÁLASZT?	
TEHÁT MILYEN PROBLÉMÁKAT KELL ÉRINTENÜNK?	
MELYEK A FELADAT MEGOLDÁSÁNAK LÉPÉSEI?	
MIK A PARAMÉTEREK?	

3) Az anyaggyűjtéshez használd fel az alábbi ábrákat:

AZ ÉRVELŐ SZÖVEG VÁZA	
FÓKUSZ (MOTÍVUM):	
ÁLLÍTÁS (TÉTELMONDAT):	
TÍPUS (KARIKÁZD BE A MEGFELELŐT):	mellette és / vagy ellene
SAJÁT ÁLLÁSPONT:	
MIÉRT JOBB HALLGATNI?	
TÉTEL	BIZONYÍTÉK
MIÉRT ÉRTÉKES MÉGIS A SZÓ?	
TÉTEL	BIZONYÍTÉKOK

hallgatás

MEGOLDÁS

ÉRVELŐ SZÖVEG

FÓKUSZ (MOTÍVUM):	A hallgatás.
ÁLLÍTÁS (TÉTELMONDAT):	A szavak képtelenek hatni.
TÍPUS (KARIKÁZD BE A MEGFELELŐT):	tétel mellett és/ vagy ellen
SAJÁT ÁLLÁSPONT:	pl: A szavaknak van ereje.

ÉRVEK

TÉTELEK	BIZONYÍTÉK
Nehéz szabatosan kifejeznünk a nyelv segítségével a gondolatainkat, érzéseinket.	Radnóti Miklós: Tétova óda Petőfi Sándor: Minek nevezzelek?
Az írásbeli rögzítés nyomán elveszítik az elevenségüket a gondolatok, érzések.	József Attila: Óda
A jó tanácsokat nem szoktuk megfogadni.	Molière: Tartuffe (Cléante)
Rendszerint nem használ a jó szó.	Shakespeare: Romeo és Júlia (herceg)
A szavak nem tették jobbá az emberiséget.	Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban
A szavaink elveszítették mélységüket.	Baudelaire és a szimbolisták törekvései
Sokat fecsegünk, kevés a tartalmas mondat.	József Attila: A Dunánál
Szavaink nincsenek összhangban tetteinkkel.	Arany János: Szondi két apródja
A szó a hazugság eszköze.	Arany János: Ágnes asszony
A szó a félreértések szülője.	Shakespeare: Sok hűhó semmiért

CÁFOLAT

ÉRVEK	PÉLDÁK
Az írás a tudás rögzítésének leghatékonyabb eszköze.	Vörösmarty Mihály: A Guttenberg-albumba
Mikor leírjuk a gondolatainkat, tulajdonképpen rendezzük azokat.	Babits Mihály: Esti kérdés
Az írás a megőrzés eszköze is egyben.	Juhász Gyula: Milyen volt
Jó érzés kimondani, kiírni magunkból az érzéseinket, gondolatainkat.	József Attila: Óda
A kimondott érzés hangsúlyt, mélységet nyer.	Shakespeare: Romeo és Júlia
A kimondott szó bátorságot ad.	Karinthy Frigyes: Előszó
A bátor kiállítás eszköze lehet a szó.	Babits Mihály: Fortissimo
Az őszinteség az emberi kapcsolatok elmélyítője.	Ady Endre: Szeretném, ha szeretnének
A szó az emberek között hidat teremt.	Petőfi: Arany Jánoshoz
A szó az önkifejezés egyik eszköze.	Ady Endre: Hunn, új legenda
A szó a kérdés építőköve.	Babits Mihály: Esti kérdés
A szó a félreértések, konfliktusok elsimítója.	Homérosz: Iliász (Odüsszeusz békít)

Lássunk hát
néhány érvet!

MINTA (VÁZLAT)

MIÉRT JOBB HALLGATNI?

1) A szavaknak nincs ereje.

Hiába beszélünk, írunk évezredek óta arról, hogy véget kell vetni:

- a háborúknak,
- a szegénységnek,
- az erőszaknak,
- a jogtalanságnak,
- az igazságtalanságnak stb.

mindez csak üres szó maradt...

2) A szavaknak nincs becsülete.

Volt, amikor valaki a szavát adta egy másik embernek, és ez elegendőnek bizonyult, hogy az higyjen neki. Mindketten tudták, hogy a becsületével játszik az, aki nem tartja magát az adott szóhoz.

- Ma, amikor a becsületességet nem egyszer az ostobaság vagy naivitás szinonimájaként emlegetik, az adott szó már csak keveseket kötelez.
- Ráadásul a szavakat kiforgató, ígéreteik közt ügyesen lavírozó, állandóan kiskapukat kutató svindlereket sokan tartják követendő példának, sztárnak, „nagy túlélőnek”.

3) A szavak kiüresedtek.

A szavakat a média hajlamos elkoptatni azzal, hogy divatosabbá tesznek bizonyos kifejezéseket, melyek hamarosan színüket és fényüket veszítik.

- Hiába használod őket, nem tudják kifejezni, amit gondolsz, érzel.
- Sablonosnak, közhelyesnek érezheted magadat is, mikor ezeket a kifejezéseket használod.
- A legmélyebb, legszebb érzések, gondolatok is „lealacsonyodnak”, elvesztik elevenségüket, ha csak klisékbe tudjuk „csomagolni” őket.

4) A szavak a hazugság eszközei.

A szavak segítségével másokat becsaphatunk, manipulálhatunk.

- A szavak letagadhatók: „a szó elszáll...”
- Akkor is hazudhatunk szavakkal, amikor nem akarattal tesszük ezt. Pl. a nyelvi klisékkel, közhelyekkel élünk, amikor valakivel beszélgetünk:

Pl. Ő: Biztosan untatlak...

Én: Nem, dehogyis, nagyon érdekel... Hisz erre vannak a jó barátok... Te is megtennéd értem...

Tudod: jóban-rosszban... Majd minden jóra fordul... Persze... Naná, hogy te semmiről sem tehetsz... stb.

Ha nem figyelünk a másik szavára (túl fáradtak vagyunk, vagy nem érdekel minket a mondandója), a klisék megszaporodnak beszédünkben.

5) A szavak a félreértéseket szolgálják.

A konfliktusaink egy jelentős része a félreértésekből fakad. Ezek a verbális alapú konfliktusok.

- A félreértések oka:
 - nem figyelünk a másik szavaira,
 - ha figyelünk, nem értjük, mit mond valójában a másik fél,
 - nem pontosítjuk a mondandónkat, és a másikat sem kérjük meg rá,
 - azt halljuk meg a másik szavaiban, amit meg akarunk hallani.

6) A szavak a fecsegés hordozói.

Sokkal többet beszélünk, mint amennyi feltétlenül szükséges.

- Túl sokszor megtörjük a csendet – feleslegesen, mert:
 - nem bírunk „csak” ülni, és hallgatni,
 - félünk a csend ürességétől,
 - a csendben magunk vagyunk (nem mindenki kedveli önmaga társaságát),
 - nem vagyunk hozzászokva.

Gondolatébresztőnek szánt mondatok...

Lássunk néhány
érvet ehhez is!

MIÉRT LEHET ÉRTÉKES MÉGIS A SZÓ?

1) A Bibliában szóval teremt az Úr.

A szavaknak teremtő erejük van:

- a kisgyerek is úgy ismeri meg a világot, hogy nevet kezd adni a dolgoknak,
- szavakból állnak a mantrák,
- szavakból épülnek fel az imák, amivel kérünk (hatni szeretnénk), vagy épp hálánkat fejezzük ki.

2) A szavakkal simogathatunk.

A szavakkal szárnyakat adhatunk:

- dicsérhetünk,
- felmagasztalhatunk,
- vigasztalhatunk,
- megszeretgethetünk,
- elismerhetünk.

3) A szavakkal pusztíthatunk.

- Az ókorban Arkhilokhosz a gúnyverseivel kergette halálba a lányt, aki visszautasította őt.
- Emberek ezrei mentek háborúba egy-egy karizmatikus szónok, politikus szavait hallva.
- Egy keserű és rosszindulatú megjegyzés, kritika belénk vésődhet, van, hogy egy élet nem elég, hogy megszabaduljunk az árnyékától.

4) A szavak megörökíthetnek.

Szavak segítségével őrizzük meg emlékeinket.

- Baráti beszélgetéseken ilyen a közös sztorik felemlgetése, a közös élményeké, melyek nem csak megörökítést nyernek ezáltal, de meg is szilárdítják kapcsolatunkat.
- Naplók, hangrögzítők, blogok, levelek szavai őrizhetik meg múltunkat, ahogy a krónikák a történelmet.

5) A szavak áthagyományozhatnak.

A szavakban ölt testet, a szavak hordozzák, és a szavak segítségével rögzítjük tudásunkat:

- könyvtárak gyűjteményeiben,
- archívumokban,
- adattárolókon stb.

6) A szó az őszinteség eszköze.

Az őszinte szókimondás ereje:

- az őszinteség mélységet ad a mondandónak,
- a szó és a tett kerül benne összhangba,
- az őszinteség a valódi emberi kapcsolatok alapja.

7) A szó kimondásának a bátorsága.

A szókimondás nem csak másokkal való kapcsolatunkban fontos, de a saját magunk irányába is.

- megerősíthet bennünket, tartást adhat,
- saját magunkért, elveinkért állhatunk így ki,
- vannak helyzetek, amikor nem hallgathatunk.

8) A szó az önkifejezés szolgálatában.

A szavaink tanúskodnak rólunk.

- rajtuk keresztül fejezhetjük ki, formálhatjuk meg érzéseinket,
- általuk rendezzük struktúrába gondolatainkat.